

Српско археолошко друштво
Завичајни музеј Параћин

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLIV СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Параћин, 14. – 16. октобар 2021. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

Бранислав Стојановић, директор, Завичајни музеј Параћин
МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва
Филип Стефановић, кустос, Завичајни музеј Параћин

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

др Јелена Анђелковић Грашар, Археолошки институт, Београд

др Бојана Племић, Академија струковних студија, Београд

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Завичајни музеј Параћин

За издавача: Адам Црнобрња и Бранислав Стојановић

Штампа: Four print, Beograd

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-17-5

Република Србија

XLIV скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Поздравна реч.....	4
Програм XLIV годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	15
Извештај о финансијском пословању САД.....	20
Извештаји о раду секција САД.....	22
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	30
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	34
Резимеи.....	41

ПОЗДРАВНА РЕЧ

У време припреме ове публикације још увек не знамо да ли ће се XLIV скуп Српског археолошког друштва одржати у Параћину, како је и планирано, или ћемо бити принуђени да га одржимо преко инетернета, користећи одговарајуће платформе. Као и прошле године, и сада све зависи од епидемијске ситуације и евентуалног увођења додатних мера од стране надлежних. Скуп припремамо као да ће бити одржан уживо, али се припремамо и за резервну варијанту. Уколико будемо приморани да га одржимо преко интернета сви учесници ће о томе бити благовремено обавештени. Користим прилику да се на организацији XLIV годишњег скупа Српског археолошког друштва захвалимо нашим домаћинима из Завичајног музеја Параћин, као и нашим финансијерима, Министарству културе и информисања и Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Адам Н. Црнобрња
председник Српског археолошког друштва

ЧЕТВРТАК, 14. ОКТОБАР 2021.

од 10h Пријављивање учесника, преузимање идентификационих картица и штампаног материјала, **ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПАРАЋИН**, Томе Живановића 17, уплата обавезне котизације од 2.500 дин за учеснике који нису чланови САД, 1.500 дин за заједничку вечеру.

12h **Свечано отварање скупа - ЗГРАДА НОВОГ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА, Светог Саве бб**

Владимир Милићевић, председник општине Параћин
Бранислав Стојановић, директор, Завичајни музеј Параћин
др Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

12:30h *Коктел*, Зграда Новог културног центра

13h **Рад по секцијама и сесијама**

Сесија: Антички култ на централном Балкану. Светилишта, вотивни споменици и олтари као света места

Секција за класичну археологију

Секција за биоархеологију

Секција за средњовековну археологију

**СЕСИЈА: АНТИЧКИ КУЛТ НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ.
СВЕТИЛИШТА, ВОТИВНИ СПОМЕНИЦИ И ОЛТАРИ КАО
СВЕТА МЕСТА**

(сесија, С. Петковић и Н. Гавриловић Витас)

13h - Зграда Новог културног центра

Gerda von Bülow, KULTURSTATUE DES THRAKISCHE REITERHE-
ROS IN GAMZIGRAD?

Бојана Илијић, Софија Петковић, НОВА АРХЕОЛОШКА СВЕДОЧАНСТВА КУЛТА БОГА МАРСА НА ПРОСТОРУ ТИМАКУМ МИНУСА

Aleksandra Nikoloska, Silvana Blaževska, THE STATUARY OF THE HEALING DEITIES AT STOBI

Мирослав Вујовић, О ЈЕДНОМ НАТПИСУ СА КЕРАМИЧКЕ СВЕТИЉКЕ СА ЛОКАЛИТЕТА МУОАРА ВАГЕИ

Дискусија / Discussion

Бојана Племић, Љубиша Васиљевић, НЕКЕ ПРЕТПОСТАВКЕ О РИМСКОМ СВЕТИЛИШТУ НА ЛОКАЛИТЕТУ МОГИЛЕ У СЕЛУ НОЗРИНА

Надежда Гавриловић Витас, РИМСКИ ХРАМОВИ НА ПРОСТОРУ ГОРЊЕ МЕЗИЈЕ: НЕКОЛИКО ПРИМЕРА СВЕТИЛИШТА И САКРАЛНИХ МЕСТА

Јелена Цвијетић, О ОРИЈЕНТАЛНИМ КУЛТОВИМА У УНУТРАШЊОСТИ ЈУГОИСТОЧНЕ ДАЛМАЦИЈЕ ИЗ ПЕРА ПУТОПИСАЦА И ПРВИХ ИСТРАЖИВАЧА

Игор Бјелић, ГЛАВНИ ХРАМ КАСНОАНТИЧКОГ НАИСУСА – АРХИТЕКТОНСКА АНАЛИЗА ИСТРАЖЕНИХ ДЕЛОВА

Дискусија / Discussion

Марија Јовић, ПРЕДСТАВЕ ХРАМОВА И ОЛТАРА НА НОВЦУ ТЕТРАРХИЈЕ

Милорад Игњатовић, Драгана Филиповић, Југослав Пендић, БИЉНИ ПРИЛОЗИ У РИМСКОМ САРКОФАГУ ИЗ СРЕДИНЕ 4. ВЕКА НОВЕ ЕРЕ ИЗ ОКОЛИНЕ СИНГИДУНУМА, ГОРЊА МЕЗИЈА (БЕОГРАД, СРБИЈА)

Софија Петковић, Бојана Илијић, ДВА НОВА ВОТИВНА НАТПИСА ИЗ ТИМАКУМ МИНУСА

Љубиша Васиљевић, Љубица Перинић, ИКОНОГРАФСКЕ ПРЕДСТАВЕ АНТРОПОТЕРИОМОРФНОГ СИЛВАНА НА ПРОСТОРУ СРБИЈЕ

СЕКЦИЈА ЗА КЛАСИЧНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Н. Гавриловић Витас)

13h - Зграда Новог културног центра

Марија Д. Марић, РОГОЗНА У АНТИЦИ – ИМПЕРИЈАЛНИ УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ РУДАРСКОГ КРАЈОЛИКА

Мирослав Вујовић, АНТРОПОМОРФНА КЕРАМИЧКА СВЕТИЉКА ИЗ МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА: ОРИГИНАЛ, КОПУЈА ИЛИ СУВЕНИР

Душан Рашковић, ТРАГОВИМА РАНОГ ХРИШЋАНСТВА КРОЗ ПЕТРОВО ПОЉЕ ДО ЛУДРУМА

Ана Величковић, ПРОМЕНЕ У ТРЕТМАНУ ТЕЛА ТОКОМ 1. И 2. ВЕКА Н. Е. НА ПРОСТОРУ ПРОВИНЦИЈЕ ГОРЊЕ МЕЗИЈЕ

Mladen Jovičić, Emilija Nikolić, Ljiljana Miličić, Ivana Delić-Nikolić, Snežana Vučetić, NAUČNO – ISTRAŽIVAČKI PROJEKAT MODECO 2000 (MORTAR DESIGN FOR CONSERVATION - DANUBE ROMAN FRONTIER 2000 YEARS AFTER)

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Д. Вуловић)

13h - Зграда Новог културног центра

Драгана Вуловић, Селена Витезовић, ХУМАНИ ОСТЕОЛОШКИ ОСТАЦИ СА ЛОКАЛИТЕТА ПЛОЧНИК КОД ПРОКУПЉА

Марија Марин, СМРТНОСТ ТОКОМ ДЕТИЊСТВА У БРОНЗАНОМ ДОБУ: CRIBRA ORBITALIA КАО ПОКАЗАТЕЉ РИЗИЧНОГ УЗРАСТА ДЕЦЕ САХРАЊЕНЕ НА НЕКРОПОЛИ ОСТОЈИЋЕВО

Ксенија Ђукић, Ненад Јончић, Веда Николић, Маја Живковић, Милена Раковац Јончић, Бранислав Васов, ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ БИОАНТРОПОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА ХУМАНОГ ОСТЕОЛОШКОГ МАТЕРИЈАЛА ИСТРАЖЕНОГ ТОКОМ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСКОПАВАЊА ЈУЖНОГ БАНАТА 2019. ГОДИНЕ

Дискусија / Discussion

Наташа Миладиновић-Радмиловић, Драгана Вуловић, Софија Петковић, ФУЗИЈА И ГЕМИНАЦИЈА СТАЛНИХ ЗУБА НА ДВА КАСНОАНТИЧКА ЛОКАЛИТЕТА У СРБИЈИ

Јелена Марковић, Маја Миљевић-Ђајић, Јелена Јовановић, Камиде Бекделијевић, Мирко Вранић, Бојан Петровић, Софија Стефановић, ИЗОЛОВАНА СРЕДЊОВЕКОВНА САХРАНА СА ЛОКАЛИТЕТА ВЛАСАЦ У ЂЕРДАПСКОЈ КЛИСУРИ

Ana Smuk, Kelly Reed, АРНЕОБОТАНИЧКА ИСТРАЖИВАЊА СРЕДЊОВЕКОВНИХ ЛОКАЛИТЕТА У СЛАВОНИЈИ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА СРЕДЊОВЕКОВНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, М. Бугар)

13h - Зграда Новог културног центра

Рашко Рамадански, НОВАЦ ВЛАДИМИРА

Милица Радишић, СРЕДЊОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЈА И БЕЛОБРДСКА КУЛТУРА У ИСТОЧНОЈ ЦЕНТРАЛНОЈ ЕВРОПИ: ИСТРАЖИВАЊА НЕКАДА И ДАНАС

Nataša Šarkić, Marina Matković Vrban, Marija Mihaljević, Mislav Čavka, PRELIMINARNI REZULTATI ARHEOLOŠKIH ISKOPAVANJA I ANTROPOLOŠKE ANALIZE SA LOKALITETA RAŠAŠKA – RAČEŠA (BOVARE, HRVATSKA), XIII-XVI VEK

Тони Чершков, Горан Илијић, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ИЗНАД ГЛАВНЕ КАПИЈЕ И ДЕЛА ЈУЖНОГ БЕДЕМА ЗАПАДНО ОД ГЛАВНЕ КАПИЈЕ ИЗНАД ДВЕ КРАЉЕ ЗАПАДНЕ НИШЕ НА УТВРЂЕЊУ. ФЕТИСЛАМ У КЛАДОВУ 2019. Г.

Дискусија / Discussion

ПЕТАК 15. ОКТОБАР 2021.

9–12h Рад по секцијама и сесијама

Сесија: Превентивна археологија и заштита археолошког наслеђа

Секција за заштиту археолошког наслеђа

Секција за праисторијску археологију

Сесија: Интерпретација археолошког наслеђа: праксе, концепти и перспективе

12.30h Одржавање XLIV редовне Скупштине САД (Зграда Новог културног центра)

14h **Пауза**

15h **Наставак рада по секцијама и сесијама**

20h **Заједничка вечера, ресторан ГАЛЕРИЈА ВОДЕНИЦА, Адакласка 5**

**СЕСИЈА: ПРЕВЕНТИВНА АРХЕОЛОГИЈА И ЗАШТИТА
АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА**

(сесија, А. Алексић)

9h - Зграда Новог културног центра

Eitan Klein, ISRAEL'S ACTIVE METHODS FOR THE PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY: THE CASE STUDY OF THE JUDEAN DESERT CAVES

Jos Bazelmans, THIRTY YEARS AFTER MALTA: EVALUATING DUTCH ARCHAEOLOGICAL HERITAGE MANAGEMENT

Tonko Rajkovača, Aleksandar Aleksić, ARHEOLOGIJA VOĐENA RAZVOJEM

António Batarda Fernandes, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY IN PORTUGAL: REGULATIONS, PRACTICES, HERITAGE USES/ REUSES AND COMMUNITY ENGAGEMENT

Дискусија / Discussion

David Barreiro, PREVENTIVE ARCHEOLOGY IN SPAIN

Michał Pawleta, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY IN POLAND: LEGAL FRAMEWORKS AND ORGANISATIONAL ASPECTS

David Novák, ORGANISING ARCHAEOLOGY IN THE CZECH REPUBLIC: DISPERSED FRAMEWORK OF LEGALISATION, INSTITUTIONS, TOOLS AND PRACTICE

Michal Bureš, FROM RESCUE EXCAVATION TO PRESERVATION IN SITU, DEVELOPMENT OF FIELD WORK PRIORITIES IN CZECH ARCHAEOLOGY

Дискусија / Discussion

Andreas Mäder, SITE MANAGEMENT IN THE LAKE OF ZURICH, SWITZERLAND

Fanis Mavridis, Žarko Tankosić, THE PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE IN GREECE (LAW No. 3028/2002)

Dejan Gazivoda, ZAŠTITA ARHEOLOŠKIH LOKALITETA U CRNOJ GORI – LEGISLATIVA I PRAKSA

Milena Kamenova, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY AND THE PROTECTION OF ARCHAEOLOGICAL HERITAGE IN BULGARIA

Дискусија / Discussion

Ивана Панцић, СИСТЕМ ЗАШТИТЕ АРХЕОЛОШКОГ НАСЉЕЂА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Адам Н. Црнобрња, ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЈЕКТИ, ПРЕВЕНТИВНА АРХЕОЛОГИЈА У СРБИЈИ И IFC PS 8 ЗАХТЕВИ

Александар Алексић, ЗАШТИТА АРХЕОЛОШКОГ НАСЉЕЂА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ АРХЕОЛОШКОГ НАСЉЕЂА

(секција, А. Алексић)

15h - Зграда Новог културног центра

Марин Бугар, Душан Каличанин, ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НЕКРОПОЛЕ НА ЛОКАЛИТЕТУ БЕДЕМ

Ирина Кајтез, Теодора Младеновић, НАДГРОБНИ СПОМЕНИЦИ СА НОВОВЕКОВНЕ НЕКРОПОЛЕ МАЏАРСКО ГРОБЉЕ У ЉИГУ – СТАЊЕ ОЧУВАНОСТИ И СТЕПЕН УГРОЖЕНОСТИ

Петар Милојевић, Весна Вучковић, Војислав Филиповић, РЕКОГНОСЦИРАЊЕ ДЕСНЕ ОБАЛЕ ВЕЛИКЕ МОРАВЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ПАРАЋИН

Душан Каличанин, АРХЕОЛОШКИ НАДЗОР НА МОРАВСКОМ
КОРИДОРУ Е-761 (ДЕОНИЦА ПОЈАТЕ-КРУШЕВАЦ)

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА ПРАИСТОРИЈСКУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Д. Милановић)

9h - Зграда Новог културног центра

Душан Михаиловић, Стефан Младеновић, Сенка Плавшић, Ми-
рјана Роксандић, ИСТРАЖИВАЊЕ ПАЛЕОЛИТСКОГ НАЛА-
ЗИШТА ПЕТРОВАЦ 1 НА ПЛАНИНИ РАДАН (ЈУЖНА СР-
БИЈА)

Андреј Старовић, Ненад Јончић, НОВА АРХЕОЛОШКА ИСТРА-
ЖИВАЊА У ДОЊОЈ БРАЋЕВИНИ, СЕЗОНЕ 2020-2021

Мирослав Кочић, Брајан К. Хенкс, Марија Каличанин-Кр-
стић, Марк Берман, НЕОЛИТСКА РОЗЕТА – ДРУШТВЕНО
УРЕЂЕЊЕ У РАНОМ НЕОЛИТУ ШУМАДИЈЕ

Драган Милановић, Урош Николић, Срећко Живановић, ЗАШ-
ТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НА ЛОКАЛИТЕТУ
АЦИНЕ ЊИВЕ У КЛЕНКУ КОД ШАПЦА У 2021. ГОДИНИ –
ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ

Дискусија / Discussion

Момир Церовић, Милош Јевтић, РОНДЕЛА ИЗ РАНОГ ЕНЕО-
ЛИТАНА ЛОКАЛИТЕТУ ШАНЧИНА У ДЕСИЋУ КОД ША-
ПЦА. Ахеолошкаистраживања 2019. и 2020. Године

Jovan Koledin, NOVI SAD – SAJLOVO, NEKROPOLA BAKAR-
NOG DOVA

Анђелка Путица, ОД ФРАГМЕНТА ДО КАЛУПА. БЕЛЕШКЕ
О ВИДЉИВИМ И НЕВИДЉИВИМ ТЕХНИКАМА ЛИВЕЊА
БРОНЗАНИХ ПРЕДМЕТА

Мина Амзирков, КАДА ДЕЦА ПОСТАЈУ ОДРАСЛИ У БРОН-
ЗАНОМ ДОБУ: ДУБИНЕ УКОПА НА НЕКРОПОЛИ МОКРИН
(2100-1800 ПРЕ НОВЕ ЕРЕ)

Дискусија / Discussion

Martina Blečić Kavur, KILLING ME SOFTLY: A SYMBOLIC
CODE OF LATE BRONZE AGE MORTUARY PRACTICES IN
THE EASTERN SLOVENIA

Boris Kavur, EVERYTHING ABOUT THE GIRL...

Војислав Филиповић, ВЕЗЕ ИЗМЕЂУ СПРСКОГ ПОДУНАВЉА
И БАЛКАНСКОГ ЗАЛЕЂА ТОКОМ БРОНЗАНОГ И ГВОЗДЕ-
НОГ ДОБА: ЗАБЛУДЕ И ЧИЊЕНИЦЕ

Vidan Dimić, EKSPERIMENTALNO TESTIRANJE EFIKASNOSTI
GLAČANIH KAMENIH TESLI OD MAGNEZITA

Дискусија / Discussion

СЕСИЈА: ИНТЕРПРЕТАЦИЈА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА:

ПРАКСЕ, КОНЦЕПТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ

(сесија, Б. Племић и Ј. Анђелковић Грашар)

9h - Зграда Новог културног центра

Милица Тапавички-Илић, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КУЛТУРНОГ
НАСЛЕЂА – ЖЕЉЕ И МОГУЋНОСТИ

Slaviša Perić, Ivana Dimitrijević, Đurđa Obradović, Olga Bajčev, Ru-
žica Savić, ŽIVOT U NEOLITSKOM NASELJU: ISTRAŽIVANJE I
PREZENTACIJA ARHEOLOŠKOG NASLEĐA NA PRIMERU NE-
OLITSKOG LOKALITETA U DRENOVCU

Драган Радовић, АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ У ЦРНОЈ
ГОРИ – ИСКУСТВА И ПЕРСПЕКТИВЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ИН-
ТЕРПРЕТАЦИЈЕ

Nemanja Mrđić, Milica Marjanović, RIMSKA LEDERATA I NJENA PROMOCIJA U OKVIRU MEĐUNARODNOG PROJEKTA LIVING DANUBE LIMES

Дискусија / Discussion

Јасмина Давидовић, ЕВРОПСКИ ПРОЈЕКАТ АРХЕОЛОШКИ ПАРКОВИ У УРБАНИМ СРЕДИНАМА КАО СРЕДСТВА ЛОКАЛНОЈ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА - ArcheoDanube

Василка Димитровска, ЗАШТО СУ ИНТЕРПРЕТАЦИЈСКЕ АЛАТКЕ ПОТРЕБНЕ И КАКО ИХ ВИЗУЕЛИЗИРАТИ

Јелена Анђелковић-Грашар, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ: „ТРАМЕ“ ЕРАЗМУС+ ПРОЈЕКАТ КАО ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ

Дискусија / Discussion

Бојана Племић, ВИРТУЕЛНА АРХЕОЛОГИЈА КАО СРЕДСТВО ПРИСТУПАЧНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ НАСЛЕЂА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

Љубиша Васиљевић, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА И ШТАМПАНИ МЕДИЈИ: ИЗВЕШТАВАЊЕ НЕДЕЉНИКА „ПОБЕДА“ О ПРВИМ ИСТРАЖИВАЊИМА И РЕКОНСТРУКЦИЈИ КРУШЕВАЧКОГ ГРАДА (1961–1971)

Ана Гавриловић, ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПЕРЦЕПЦИЈА АРХЕОЛОГИЈЕ КАО ДИСЦИПЛИНЕ – АРХЕОГЕЈМИНГ И ОСТАЛЕ ЧАРОЛИЈЕ

Дискусија / Discussion

СУБОТА 16. СЕПТЕМБАР 2021.

9h **Екскурзија - Дреновац**

захватити цело Царство. У литератури се може наћи неколико могућих објашњења за овај феномен, али су она, ако не потпуно онда барем једним делом, везана за концепте романизације и етничитета. Концепт етничитета је изузетно присутан у српској археологији и представља нераскидиву компоненту у традиционалним интерпретацијама везаним за биритуалност и романизацију балканском протора. Излагање има за циљ да представи горњомезијске локалитете на којима је посведочена биритуалност у 1. и 2. веку н. е., као и да укаже на главне интерпретације и објашњења која се могу наћи у српској археологији, а тичу се појаве биритуалности на овим просторима. Уз помоћ археолошких примера, биће указано и на велики број варијетета који се јављају на простору Горње Мезије, када је промена посмртног обичаја у питању.

Сви ови примери могу указати а временску нестабилност посмртног обичаја који се односи на третман тела покојника, као и на друге аспекте сахране. Тиме ће се скренути пажња са концепта етничитета, односно биће приказано да он најчешће није главни „носилац“ одређених погребних пракси, начина сахрањивања и промена у третману тела, већ да на њих утичу многи други елементи.

Mladen Jovičić, Arheološki institut Beograd

Emilija Nikolić, Arheološki institut Beograd

Ljiljana Miličić, Institut za ispitivanje materijala (Institut IMS)

Ivana Delić-Nikolić, Institut za ispitivanje materijala (Institut IMS)

Snežana Vučetić, Univerzitet u Novom Sadu, Tehnološki fakultet, Novi Sad

NAUČNO – ISTRAŽIVAČKI PROJEKAT MODECO 2000 (MORTAR DESIGN FOR CONSERVATION - DANUBE ROMAN FRONTIER 2000 YEARS AFTER)

Projekat MoDeCo2000 (2020-2022), koji je finansiran od strane Fonda za nauku Republike Srbije (Program za izvrsne projekte mladih istraživača - PROMIS), bavi se istraživanjima rimskih maltera na delu dunavskog limesa koji se nalazi na teritoriji današnje Republike Srbije. Cilj projekta je proučavanje dostupnih i upotrebljivanih sirovina, kao i tehnologije izrade maltera tokom rimskog perioda. Istraživanja u okviru projekta donose brojne podatke o provincijskom graditeljstvu i eksploataciji prirodnih resursa, ali i svakodnevnom životu u ovom periodu na teritoriji čitavog dunavskog limesa.

Tokom terenskog istraživanja lokaliteta, uzeti su uzorci maltera za zidanje, formiranje jezgra zida i malterisanje, kao i za izradu podova, iz velikog

broja građevina koje se nalaze u okviru 23 delimično ili potpuno istražena arheološka lokaliteta na desnoj obali Dunava, a njihov hronološki opseg kreće se od 1. do 6. veka. Uglavnom su uzorkovane građevine vojnog karaktera, ali je među njima i veliki broj civilnih struktura, profane ili funerarne funkcije. Najreprezentativnija građevina je svakako Trajanov most, čijim ostacima je posvećena najveća pažnja tokom daljih laboratorijskih istraživanja.

Nakon terenskog rada, uzorci su ispitani u laboratoriji, uz primenu savremenog multidisciplinarnog pristupa, korišćenjem znanja iz arheologije, arhitekture, geologije, građevinarstva, hemije, inženjerstva i nauke o materijalima. Na osnovu dobijenih rezultata, pripremljeni su modeli maltera koji stare u laboratorijskim i realnim uslovima i koji će nakon komparativne analize rezultata i završetka projekta biti preporučeni za konzervaciju spomenika dunavskog limesa u Srbiji. Ovo je vezano za jedan od specifičnih ciljeva projekta MoDeCo2000, koji uključuje formiranje seta preporuka za primenu konzervatorskih mera zaštite budućeg Uneskogog dobra „Granice Rimskog carstva – Dunavski limes u Srbiji“, kao dela nominacionog dosijea za Listu svetskog nasleđa. Projekat bi trebalo da doprinese unapređenju arhitektonske konzervacije u Srbiji u cilju dugoročnog očuvanja spomenika iz svih perioda, a nadamo se da će istraživanja i praktična primena rezultata projekta podstaći uvođenje konzervacije kao izrazito multidisciplinarne nauke u više fakultetskih obrazovnih programa u Srbiji.

СЕСИЈА: АНТИЧКИ КУЛТ НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ.
СВЕТИЛИШТА, ВОТИВНИ СПОМЕНИЦИ И ОЛТАРИ КАО
СВЕТА МЕСТА

(сесија, С. Петковић и Н. Гавриловић Витас)

Gerda von Bülow, Berlin

**KULTSTATUE DES THRAKISCHE REITERHEROS
IN GAMZIGRAD?**

Im Umfeld des Palastes *Romuliana* – Gamzigrad kam eine Marmorskulptur zutage, die einen zusammenbrechenden Eber zeigt, in dessen rechtes Hinterbein sich ein Hund verbeißt. Bruchstellen an der dieser Figur ermöglichen die Ergänzung zu einer rundplastischen Darstellung des sogenannten Thrakischen Reiters.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

902/904(497.11)(048)
902/904:005.745(497.11)''2021''(083.97)
902/904:061.2(497.11)''2011''

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина (44 ; 2021 ;
Параћин)

Програм, извештаји и апстракти / Српско археолошко
друштво, XLIV Скупштина и Годишњи скуп Параћин, 14. - 16.
октобар 2021. године ; [приредили Адам Црнобрња и Војислав
Филиповић]. - Београд : Српско археолошко друштво ; Параћин :
Завичајни музеј "Параћин", 2021 (Beograd : Four print). - 101 стр.
; 21 cm

Текст на срп. (ћир. и лат.) и енгл. језику. - Тираж 200.

ISBN 978-86-80094-17-5 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (44 ;
2021 ; Параћин)

а) Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (44
; 2021 ; Параћин) -- Програми б) Археолошка истраживања --
Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 47521545